

Maakuntahallitus
Maakuntahallitus

§ 210
§ 219

23.11.2020
09.12.2020

Kainuu-ohjelman (maakuntasuunnitelma ja -ohjelma) valmistelu

48/00.01.05.00/2020

MH § 210

Maakuntaohjelman laatimistyö on aloitettu maakuntahallituksen 16.3.2020 tekemän ohjelmatyön käynnistämispäätöksen jälkeen. Uuden Kainuu-ohjelman tulee olla valmis ja maakuntavaltuuston hyväksymä vuoden 2022 alkuun mennessä. Suunnitelma ja ohjelma on yhdistetty yhdeksi Kainuu-ohjelmaksi, jonka päivittytyö toteutetaan näin myös yhtenä prosessina.

Kainuu-ohjelman laatimiseen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on asetettu maakuntahallituksen päätöksellä (27.4.2020) julkisesti nähtäville 6.5. - 15.6.2020 väliseksi ajaksi. Maakuntahallitus hyväksyi Kainuu-ohjelman Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kokouksessaan 24.8.2020.

Kainuu-ohjelman rakentamisen alkuvaiheessa on pohdittu Kainuu-ohjelman strategisia kysymyksiä ja kriittisiä menestystekijöitä. Niiden kehittämisessä pitää onnistua, jotta Kainuu-ohjelmalla saavutetaan haluttuja vaikutuksia. Näitä pohdittiin maakuntahallituksen 1.6.2020 kokouksessa. Tuolloin maakuntahallitus myös päätti viedä Kainuu-ohjelman linjauskeskustelun maakuntavaltuuston 15.6.2020 kokoukseen, jossa käytiin laaja keskustelu kriittisistä menestystekijöistä / strategisista kysymyksistä, jotka tulisi Kainuu-ohjelman valmistelussa ja sisällöissä huomioida. Myös Kainuun liiton kuntakierroksella 8 / 2020 käsiteltiin teemaa. Maakuntavaltuuston ja kuntakierroksen perusteella on linjattu seuraavat tulevan Kainuu-ohjelman kriittiset menestystekijät:

- Yhteistyö Kainuun kehittämisessä maakunnan sisällä ja yli maakuntarajojen
- Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen,
- Työpaikkojen ja yritysten, erityisesti kasvuyritysten, säilyttäminen ja määrän lisääminen, etätyön ja monipaikkaisuuden maksimaalinen hyödyntäminen
- Kotimaan ja kv-matkailun ja vapaa-ajan asumisen kasvun voimistaminen
- Kainuun opiskelutarjonnan säilyttäminen ja monipuolistaminen: opiskelijoiden saaminen (koti- ja ulkomaat) ja pitäminen (kainuulaiset nuoret + valmistuneet)
- Investointien saamisen ja yritysten rahoituksen turvaaminen Kainuussa

- Kainuulaisten terveyden, hyvinvoinnin, toimintakyvyn, aktiivisuuden ja osaamisen parantaminen
- Saavutettavuuden parantaminen (laaja yhteistyö, ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus, tietoliikenneyhteydet)
- Kainuun väestömäärän ja -rakenteen kääntäminen positiivisemmaksi
- Kestävän kehityksen ja ilmastovastuullisuuden vahvistaminen
- Koko Kainuun kehittäminen – säilytetään kaikkea kehittämistoimintaa ohjaavana arvona.

Lisäksi on päätetty, että alkuvuonna 2021 toteutetaan Kainuu-ohjelman valmisteluun keskittyvä maakuntavaltuuston seminaari.

Tulevan Kainuu-ohjelman valmistelun tueksi tehtiin nykyisen Kainuun maakuntaohjelman 2018-2021 arviointi. Maakuntaohjelman ulkopuolinen arviointi on osa lakisäätteistä maakuntaohjelmien toteuttamisen prosessia ja se toteutettiin yhteistyössä Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n, Kainuun liiton, Keski-Pohjanmaan liiton, Lapin liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton kesken. Arvioinnin tavoitteena oli saada tietoa ohjelman toteutumisesta ja vaikuttavuudesta sekä erityisesti antaa suosituksia ja näkemyksiä tulevan maakuntaohjelman valmisteluun.

Arvioinnin mukaan maakuntaohjelman valmistelu oli onnistunutta, mutta tavoitteiden kirjoa pidettiin liian laajana. Ohjelman toimeenpanon ja vaikuttavuuden onnistumisiksi nähtiin ohjelman ohjausvaikutuksen toimivuus ja hankerahoituksen kohdennuksen osuvuus. Erityisesti kärkitoimialojen kehittämispanostukset olivat onnistuneita. Kehittämistä vaativat maakuntaohjelman seuranta ja laajojen tavoitteiden operationalisointi.

Arvioinnin tuloksissa nähtiin verkostot, kumppanuudet ja yhteistyö Kainuussa toimiviksi. Kumppanuuspöytiä ja myös maakuntarajojen ulkopuolelle suuntautuvaa yhteistyötä tarvitaan lisää. Ennakoinnin ja tulevaisuuden näkökulmista koottua yhteistä jaettua tilannekuvaa pidettiin hyvänä, mutta ennakointityön tulisi olla kuitenkin nopeasyklisempää ja systemaattisempaa. Vähähiilisuuden ja ilmastovastuullisuuden onnistumisia ovat strateginen eteneminen oikeaan suuntaan ja ympäristö- ja ilmastostrategiatyön käynnistäminen, mutta ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii edelleen työtä. Maakuntaohjelman toteutuksessa onnistuneita ovat olleet ohjelmaa toteuttavat vaikuttavat hankkeet. Kehittämistä on kuitenkin edelleen hankehakemusten sparraamisessa ja yhteiskehittämisessä sekä hanketoiminnan vaikuttavuudessa.

Erillisliitteenä ovat Pohjois-Suomen maakuntien maakuntaohjelmien 2018-2021 ulkopuolinen arviointi ja yhteenvetoraportti sekä Kainuun maakuntaohjelman 2018-2021 ulkopuolinen arviointi, kalvot

Erillisliitteet nro: 7-8

Kainuun maakuntasuunnitelman valmistelussa on kahdessa työpajassa työstetty **vuoteen 2040 ulottuvia tulevaisuusskenaarioita** yhteistyössä EAKR rahoitteen Ilmasto- ja ympäristöystävällinen Kainuu -hankkeen kanssa. Skenaariot ovat vaihtoehtoisia tavoiteltavia tai vältettäviä tilannekuvia Kainuusta vuonna 2040, joiden saavuttamista tai välttämistä varten rakennetaan tiekartat. Tiivistelmät tulevaisuuskuvista liitetään soveltuvin osin Kainuu-ohjelmaan. Tavoiteltavien tulevaisuuksien saavuttamisen tiekartat tiivistetään tavoitteiksi maakuntasuunnitelmaan ja -ohjelmaan.

Skenaarioluonnokset ovat erillisliitteenä.

Erillisliite nro: 9

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee tausta-aineiston (arvioinnin tulokset sekä Kainuu 2040 tulevaisuusskenaariot), maakuntahallitus keskustelelee ja linjaa tulevaisuusskenaarioissa huomioitavia asioita sekä sitä, miten arvioinnin tulokset ja suositukset pitäisi huomioida Kainuun kehittämisessä. Maakuntahallitus vie maakuntasuunnitelman valmisteluun liittyvän skenaariryöön joulukuun 2020 kokoukseen maakuntavaltuuston käsittelyyn.

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation, keskustelelee aiheesta ja ohjeistaa Kainuun tulevaisuutta linjaavien skenaarioiden ja tavoitteiden laadintaa ja päättää viedä skenaariokeskustelun tiedoksi Kainuun maakuntavaltuustolle.

Maakuntahallitus:

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Tämän pykälän osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

kuntahallitukselle 9.12.2020

Osana maakuntaohjelman laatimistyötä valmistellaan Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021 -2027, jota komissio edellyttää jäsenmailta rakennerahastovarojen hallintaan ja kohdentamiseen. Suomessa älykkään erikoistumisen hallinnolliseksi tasoksi on määriteltävä alueellinen taso, joka tarkoittaa että kaikilla Manner-Suomen maakunnilla tulee olla oma älykkään erikoistumisen strategia.

Älykäs erikoistuminen on alueellisen kehittämisen keino, jossa Kainuuta kehitetään korkean osaamisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistamalla. Älykkään erikoistumisen toimenpiteet kohdennetaan teemoihin ja toimialoihin, joilla erityisesti nähdään kestävä kasvun mahdollisuuksia tulevaisuudessa ja joilla Kainuussa on korkeaa osaamista. Keskeistä älykkäässä erikoistumisessa on yhteistyö julkisen sektorin ja yritysten välillä sekä se, että syntyviä innovaatioita ja tutkimustuloksia saadaan muttumaan kannattavaksi ja kasvavaksi erityisesti vientiin suuntautuvaksi yritystoiminnaksi. Yrittäjyyden edistäminen (yritysten innovaatiotarpeiden tunnistaminen ja niiden ratkaisu, ns. EDP -prosessi) on keskeinen osa Kainuun älykkään erikoistumisen strategian toteutusta.

Erityisesti Kainuun kaltaiselle pienellä maakunnalla tuloksellinen yhteistyö on kriittisen tärkeää älykkään erikoistumisen toteutuksessa. Kainuussa on kohtalaisen harvalukuinen joukko tutkijoita sekä koulutus- ja tutkimusorganisaatioita. Kainuussa on kuitenkin huippuosamista ja innovaatiotoiminnan ja tutkimuksen infrastruktuuria, joiden avulla Kainuu on kokoaan suurempi innovatiivisten ratkaisujen tuottaja. Yhteistyön avulla Kainuu pääsee mukaan arvoketjuihin ja voi viedä osaamistaan alueen ulkopuolelle ja pääsee mukaan kansainväliseen kasvuun. Yhteistyön avulla myös maakunnan omaa osaamista voidaan vahvistaa eli saada alueelle lisää kriittistä massaa.

Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021-2027 on linjassa maakunnan aluekehityksen painopisteiden kanssa ja se liitetään osaksi Kainuun maakuntaohjelmaa 2022 - 2025.

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee erillisliitteenä olevan ehdotuksen Kainuun älykkään erikoistumisen strategiaksi 2021-2027 sekä strategian valmisteluprosessin. Älykkään erikoistumisen strategia viedään myös tiedoksi maakunnan yhteistyöryhmälle. Uusi strategia otetaan käyttöön alkuvuodesta 2021 ohjaamaan osaltaan Kainuun tulevan kauden rakennerahastovarojen jakoa.

Älykkään erikoistumisen strategia liitetään osaksi Kainuun maakuntaohjelmaa.

Erillisliitteenä on Kainuun älykkään erikoistumisen strategia

2021-2027

Erillisliite nro: 5

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus hyväksyy älykkään erikoistumisen strategian 2021-2027 sekä valtuuttaa Kainuun liiton viraston tekemään strategiaan tarpeelliset stilistiset korjaukset.

Maakuntahallitus:

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
